

Mikä muuttuu kaavoituksessa ja luvituksessa

29.11.2023 klo 9-15

Ryhti muutostuki

Ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus ja
DigiFinland Oy

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Mikä on Ryhti ja mikä muuttuu?

29.11.2023, Mikä muuttuu kaavoituksessa ja luvituksessa
Jemina Suikki ympäristöministeriö

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN DIGIVISIO

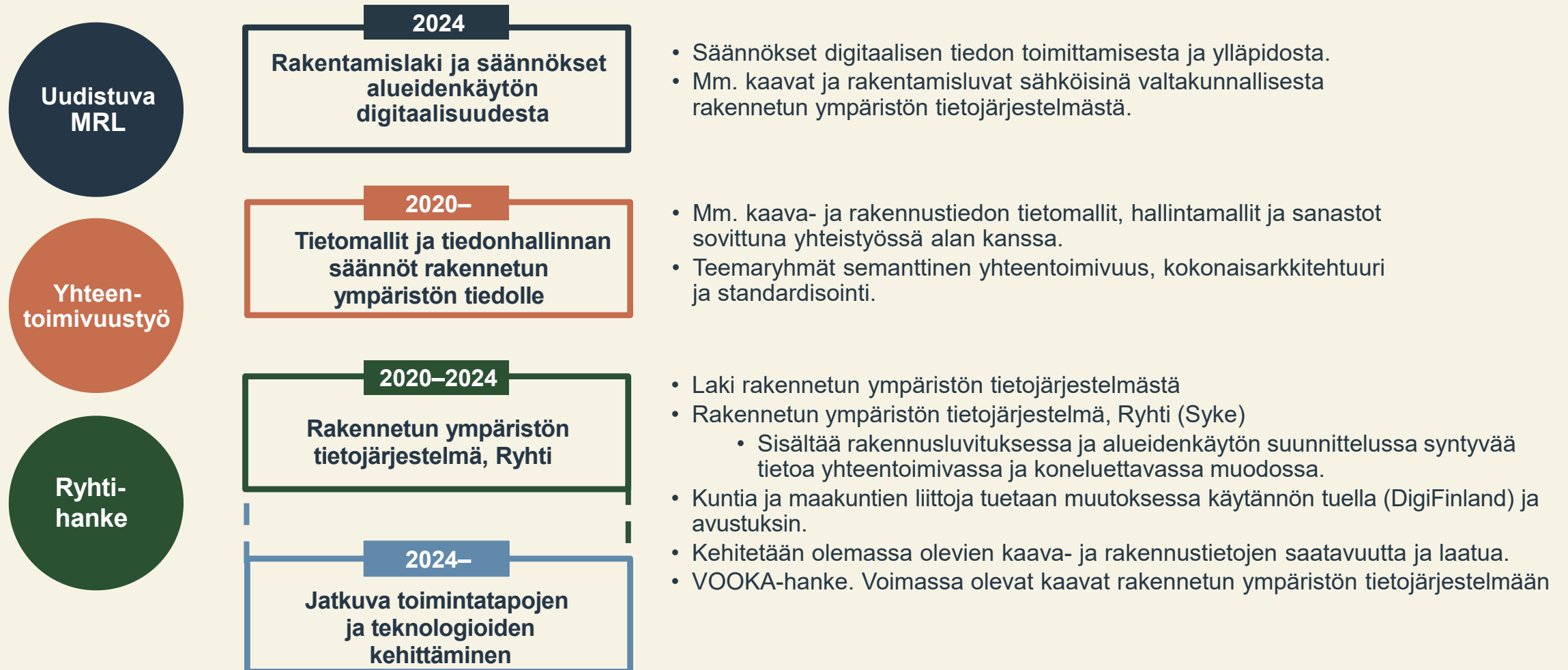
Suomessa on vuonna 2030 maailman parhaaseen tietoon perustuva, hyvinvointia luova ja kestävä elinympäristö.

Mikä muuttuu rakennetun ympäristön tiedonhallinnassa?

- Digitalisaatio muuttaa tapaamme hyödyntää tietoa.
- Rakennetun ympäristön tiedonhallinnassa on käynnissä muutos, jossa alueidenkäytön ja rakentamisen tiedot tuodaan entistä helpommin saataville ja yhtenäiseen muotoon.
- Uusi toimintamalli syntyy
 1. yhteisesti sovituista tiedonrakenteista
 2. lainsäädännöstä
 3. eri tahot ottavat uudet määritykset käyttöön, prosessit uudistuvat
 4. tiedot ovat saatavilla yhdestä paikasta
- Tiedon uusi yhteinen koti on *rakennetun ympäristön tietojärjestelmä, Ryhti.*

Rakennetun ympäristön digimuutoksen osia

Rakennetun ympäristön digitalisaatio tarvitsee paremmat pohjatiedot

Uusi, yhdenmukaisempi tapa hallita ja hyödyntää rakennetun ympäristön tietoa on välttämätön.

Nykyisin

- Rakennettuun ympäristöön liittyy yhteiskunnan kannalta tärkeää tietoa, jota kiinteistönomistajat, asukkaat, yritys-elämä, tutkijat ja päätöksentekijät tarvitsevat.
- Tällä hetkellä rakennetun ympäristön tiedot hajautuvat Suomessa useisiin järjestelmiin eri tahoille.
- Tietojen käyttö on hankalaa, sillä ne on tallennettu eri muodoissa, tiedoissa on puutteita, eivätkä järjestelmät toimi aina yhteen.
- EU:n vaatimus tiedon julkisuudesta tuo tietoja laajemmin avoimiksi. Toisaalta rakennetun ympäristön tiedoissa on myös turvallisuuden kannalta kriittistä tietoa, jonka käsittelyä on yhtenäistettävä turvallisuuden lisäämiseksi.

Jatkossa

- Yhteiset toimintatavat ja luokittelut parantavat tietoturva.
- Ajantasainen ja yhteentoimiva tieto sujuvoittaa työtä ja parantaa viranomaisten yhteistyötä.
- Päälekkäisen tiedon kerääminen valtiolle vähenee ja tieto pysyy ajan tasalla.
- Noin **100** viranomaisprosessin tiedonsaanti helpottuu. Laadukas tieto auttaa kehittämään datataloutta, julkisia palveluita ja monenlaista yritystoimintaa.
- Valtakunnallinen investointi rakennetun ympäristön tietojen digitalisointiin maksaa itsensä takaisin moninkertaisesti.

Mikä on rakennetun ympäristön tietojärjestelmä?

- **Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä uusi valtakunnallinen tietojärjestelmä, joka aukeaa käyttäjille vaiheittain vuonna 2024.**
- Tiedot viedään valtakunnalliseen järjestelmään yhteisesti määritellyssä koneluettavassa muodossa.
- Rakennetun ympäristön tietojärjestelmä ei muuta sinne saapuvia tietoja, vaan tiedon tuottaja vastaa niiden ajantasaisuudesta.
- Kunta voi halutessaan jatkossakin pitää tiedot omissa järjestelmissään ja jakaa niitä esimerkiksi omien rajapintojensa kautta.
- Muissa järjestelmissä sijaitsevat tiedot peilautuvat käyttöön joko lataamalla tai rajapinnan kautta.

Mitä tietoja rakennetun ympäristön tietojärjestelmässä on?

- Koostuu kahdesta tietovarannosta, joista toinen on rakennustiedolle ja toinen alueidenkäytön suunnittelun tarpeisiin.
- Tietojärjestelmää kehitetään jatkuvasti. Tietoja ja palveluita tulee lisää.
- Ensimmäisessä vaiheessa saatavilla ovat
 - Rakentamisen tiedot
 - rakentamisluvat
 - purkamisluvat
 - maisematyöluvat
 - poikkeamispäätökset
 - Alueidenkäytön tiedot
 - asemakaavat
 - tonttijakosuunnitelmat
 - yleiskaavat
 - maakuntakaavat
 - rakennuskiellot ja -rajoitukset, toimenpiderajoitukset
 - suunnittelutarvealueet

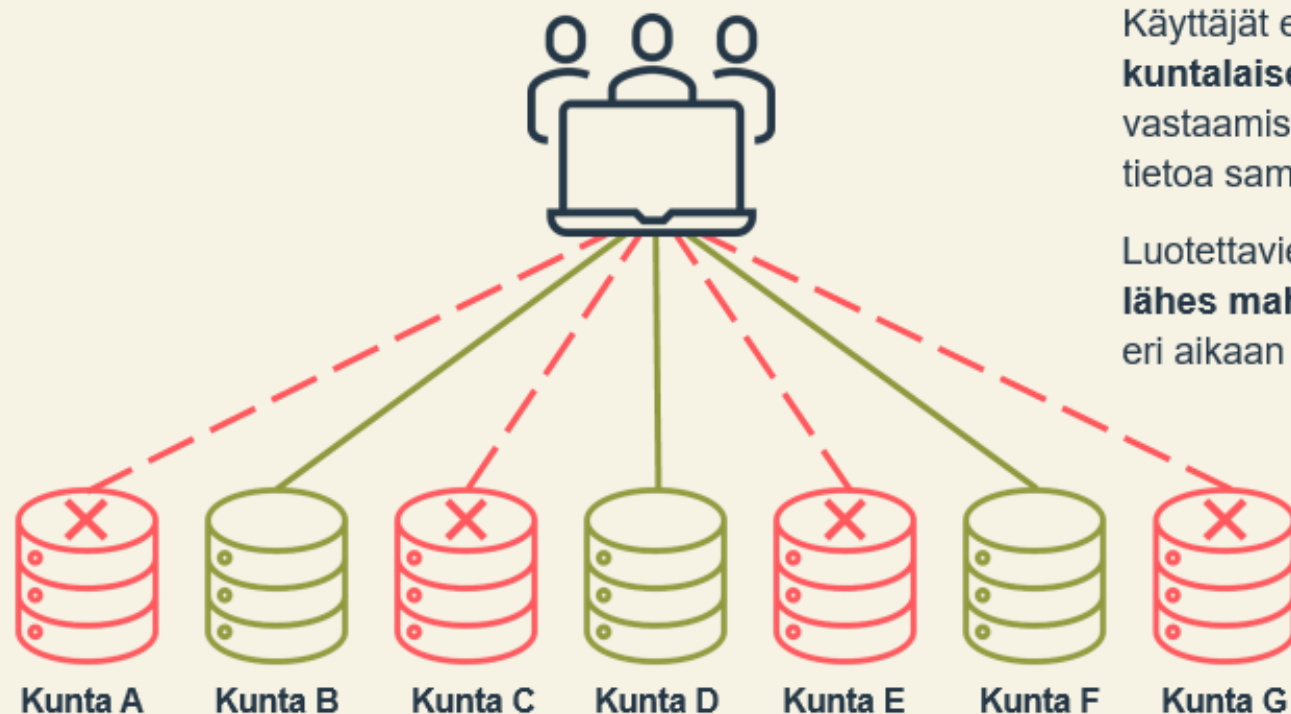
Kuka hyötyy digimuutoksesta

- Yhteiskunta ja valtio:
 - Viranomaisten yhteistyö paranee.
 - Valtakunnallinen tietojärjestelmä maksaa itsensä takaisin.
 - Tiedon digiturvallisuus paremmin hallussa.
 - Kokonaiskuva yhdyskuntarakenteesta.
 - Pelastuslaitoksen käyttöön entistä tarkempaa tietoa.
- Kuntien työntekijät kaavoituksen ja rakennusvalvonnan parissa:
 - Manuaalinen tiedon käsittely vähenee, tiedot saa koottua nopeammin.
 - Tieto toimitetaan valtion viranomaiselle vain kerran.
- Kuntalaiset saavat entistä helpommin tietoa kaavoituksesta ja osallistuminen helpottuu.
- Tarjolla olevat palvelut (esimerkiksi vakuutukset, kiinteistökauppa) perustuvat ajantasaiseen ja luotettavaan tietoon.
- Yritykset voivat kehittää liiketoimintaansa.
- Kiinteistö- ja rakennusalan toiminta kehittyy standardisoinnin ansiosta.
- Tutkijat saavat entistä helpommin aineistot tilastoja ja ennusteita varten.
- Rakennusten turvallisuus paranee. Mahdolliset riskirakenteet voidaan myöhemmin jäljittää.
- Yhdyskuntasuunnittelun ja rakentamisen hiilijalanjälkeä voidaan arvioida ja seurata tarkemmin.

Koituuko muutoksesta haittoja?

- Uuden toimintatavan ja järjestelmien käyttöönotto tuottaa lisätyötä kunnissa.
 - Muutostuki kunnille
 - Kartoitetaan erilaisten kuntien tilanne ja tarpeet tuelle
- Tiedon luovutuksesta perittävien mahdollisten maksujen menetys kunnissa.
 - Kuntien kaava- ja rakennustietojen nykyinen laskutus on marginaalista (enintään 30 000 e/vuosi kuntaa kohden)
- Joidenkin tietojen saatavuutta joudutaan rajoittamaan.
 - Keskitetyn järjestelmän tietosuoja ja -turva on vahvempi. Helpottaa erityisesti pienten kuntien tilannetta.

Pelkät rajapinnat kuntajärjestelmistä eivät riitä – näin kävisi, jos hyödyntäisimme vain niitä ilman kansallista tietojärjestelmää

Noin 300
kuntarajapintaa

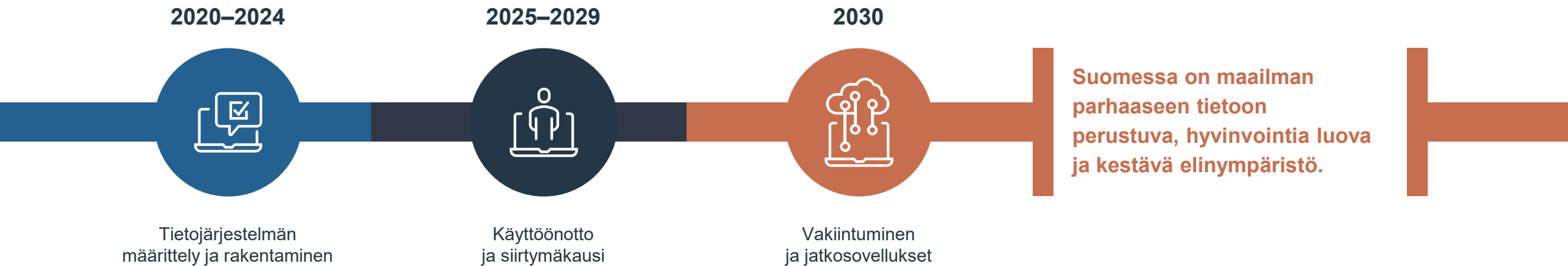
Käyttäjät eli esimerkiksi **viranomaiset, yritykset, kuntalaiset** ja **tutkijat** tekevät hakuja, joihin vastaamiseen tarvitaan lukuisten kuntien tuottamaa tietoa samalla hetkellä.

Luotettavien vastausten koostaminen käyttäjille on **lähes mahdotonta**, jos kuntien rajapinnat vastaavat eri aikaan tai eivät vastaa ollenkaan.

Ongelmia aiheuttaisivat

- Kaatuneet palvelimet
- Muuttuneet rajapintaosoitteet
- Rikkoutuneet tiedostolinkitykset
- Viive suuria tietomääriä siirrettäessä

Digitaalisen rakennetun ympäristön tiekartta

Ryhti 2020-2024

2020

- Ohjausryhmä kootaan, sidosryhmä-infot käynnistyvät
- Yhteentoimivuustyö käynnistyy
- Tahtotilan rakentaminen alan kanssa käynnistyy
- Lainsäädäntöryhmä aloittaa työnsä
- Päätetään tietojärjestelmän vastuuviranomaisesta

2022

- Järjestelmän ensimmäisen vaiheen toteuttaja valitaan
- Tekninen toteutus alkaa
- Kaavojen ja rakentamislupien tietomallit otettavissa käyttöön
- Voimassa olevien kaavojen siirtäminen tietojärjestelmään aloitetaan pilotilla
- Kuntien muutostuki käynnistyy

2024

- Ryhtiä koskeva laki astuu voimaan
- Valmius vastaanottaa ja välittää rakennus-, kaava- ja rakentamisen rajoitusten tietoja
- Valmius vastaanottaa ja välittää uusia rakennusjärjestystietoja
- Ylläpito, asiakastukipalvelut ja jatkokehitys >

2021

- Tietomalleja tehdään kuntien ja eri sidosryhmien kanssa
- Tietojärjestelmän ylläpitokustannukset tiedetään
- Tietojärjestelmän määrittelytyö valmistuu
- Tietojärjestelmän ensimmäisen vaiheen sisällöstä päätös

2023

- Tietovirtoja testataan kuntien kanssa
- Uusien toimintatapojen ohjeet ja koulutukset
- Rakennetaan valmius vastaanottaa kaava-, rakentamislupatietoja ja rakentamisen rajoitusten tietoja
- Rakennetun ympäristön tietokomponenttikirjaston yhteentoimivat määrittelyt hyödynnettävissä

Esimerkki muutoksesta

Luotettavaa tietoa kaavasunnitteluun

Keskikokoiseen kaupunkiin suunnitellaan uudenlaista kaupunginosaa, josta halutaan mahdollisimman monipuolinen, turvallinen ja hyvinvointia luova. Kaavasunnittelija haluaa selvittää, minkälaisia kaavoitusratkaisuja muissa kaupungeissa on tehty.

Näin tänään

Soitto tutuille kollegoille ja pyyntö kaava-aineistojen toimittamisesta sähköpostitse. Pyyntö Tilastokeskukselle vertailualueiden tuloluokista. Puhelinkeskustelu Tilastokeskuksen kanssa tilastojen selventämiseksi. Kollegoilta saatujen kaavojen tulkinta ja yhdistäminen Tilastokeskuksen aineistoihin. Tietoihin jää paljon aukkoja, kaavan suunnittelu on aikaa vievää ja perustuu vain osittain (olemassa olevaan) tietoon.

Näin tulevaisuudessa

Haku rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä samantapaisista ja kiinnostavista kaupunginosista. Järjestelmästä näkee, minkälaiset kaavat alueille on hyväksyty. Vastaavien alueiden viheralueiden, liikenteen nopeuksien, julkisten palvelujen, koulujen, päiväkotien ja valaistusratkaisujen tutkiminen. Yleiskaavaan päätyy uusia ratkaisuja, jotka ovat merkittävästi lisänneet houkuttelevuutta vertailualueilla.

2020

2025

2030

Suomessa on maailman parhaaseen tietoon perustuva, hyvinvointia luova ja kestävä elinympäristö.

Esimerkki muutoksesta

Laadukkaampaa tietoa tutkijoille

Tutkijat tarvitsevat rakennettua ympäristöä koskevaa tietoa analysoidakseen esimerkiksi yhdyskuntarakenteen muutoksia. Tutkijoiden työ on haastavaa, sillä tieto on hajallaan, sitä on työlästä yhdistää ja vertailla, ja tieto on usein myös puutteellista.

Näin tänään

Tutkijat joutuvat käyttämään paljon aikaa tiedon keräämiseen. Ensisijaisia suunnitelma- ja rakennustietojen lähteitä ovat internetin kautta löytyvät avoimet aineistot. Usein ne eivät riitä, ja on otettava yhteys suoraan kuntiin. Vertailevalle tutkimukselle ongelmallista on, että eri kuntien aineistot eivät ole yhdenmukaisia. Suomessa alueiden välinen vertailu on vaikeaa, puhumattakaan kansainvälisestä vertailtavuudesta.

Näin tulevaisuudessa

Ajantasaiset kaavat ja rakennustiedot saadaan uudesta tietojärjestelmästä. Aineistot ovat yhdenmukaisessa ja koneluettavassa muodossa, ja ne ovat yhdistettävissä myös kansainvälisiin aineistoihin. Tietojen vertailu on nopeampaa. Tutkimusmenetelmät ja -työkalut voidaan jakaa myös muiden käyttöön. Tutkimus tehostuu, helpomman vertaisarvioinnin myötä sen laatu paranee ja menetelmät kehittyvät. Tutkija pystyy tarjoamaan laadukkaampaa tietoa päätöksenteon tueksi.

2020

2025

2030

Suomessa on maailman parhaaseen tietoon perustuva, hyvinvointia luova ja kestävä elinympäristö.

Esimerkki muutoksesta

Pelastustyö nopeutuu

Pelastuslaitos saa hätäkeskukselta hälytyksen kerrostalopalosta. Vahinkojen ehkäisemisessä jokainen sekunti merkitsee. Tarvitaan nopeasti tietoa siitä, minne nosturiauton voi pysäköidä, mikä on paras reitti palavaan asuntoon ja minkälaisia uloskäyntejä rakennuksesta on.

Näin tänään

Palopäällikkö katsoo matkalla kohteeseen rakennuksen piirustuksia tabletilla. Ajantasaiset tiedot mm. kulkureiteistä sekä rakennuksen materiaaleista selviävät kunnolla vasta paikan päällä. Kohteessa joudutaan hakemaan parasta sammutuspaikkaa ja sijoittelua kalustolle. Aukkaiden pelastaminen ja sammutustyön aloitus saattavat viivästyä.

Näin tulevaisuudessa

Palopäällikkö saa matkalla älylasien avulla kohteen ajantasaiset tiedot pelastuslaitoksen tietojärjestelmästä. Hän pystyy myös liikkumaan virtuaalisesti onnettomuuspaikalla. Kriittiset tiedot rakennuksesta, sen materiaaleista, omistajasta ja kulkureiteistä ovat tiedossa paikan päälle saavuttaessa. Tiedot opastavat pelastajat nopeasti oikeaa reittiä palavaan asuntoon. Pelastustehtävä ja sammutustyö nopeutuvat, ja vahingot pienenevät.

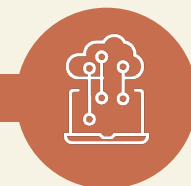
2020

2025

2030

Suomessa on maailman parhaaseen tietoon perustuva, hyvinvointia luova ja kestävä elinympäristö.

Tilaisuuden ohjelma

9.00 – 9.10	Tilaisuuden avaus	Jemina Suikki, ympäristöministeriö
9.10 – 9.30	Mikä on Ryhti ja mikä muuttuu?	Jemina Suikki, ympäristöministeriö
9.30 – 10.00	Ryhti-järjestelmän tilanne ja kumppanitestausta	Päivi Malmi, Henrik Saari, Suomen ympäristökeskus
10.00 – 10.10	Tauko	
10.10 – 10.40	Lainsäädännön ja säädöstyön tilanne Kysymyksiä ja vastauksia	Jaakko Rastas, ympäristöministeriö
10.40 – 11.00	Vaativuudet kuntien järjestelmille	Konsta Kuorikoski, DigiFinland
11.00 – 11.30	Edelläkävijöiden puheenvuoroja	Anna-Riitta Kallinen, RAVA3Pro-hanke Pilvi Nummi, KAATIO-hanke Kaleva Latvala, tarkastusinsinööri, Turku, kumppanitestauskunta Maria Vanhala, Lahti, kumppanitestauskunta
11.30 – 12.15	Lounastauko	
12.15 – 12.40	Kokemuksia kansallisesta kehittämisestä	Päivi Tiihonen, Kuntaliitto Kaarina Vartiainen, Suomen ympäristökeskus
12.40 – 13.00	Kuntien digitalisaatiokartoitusten kansallisia tuloksia	Jarmo Pulkkinen, DigiFinland
13.00 – 13.30	Rakentamisen luvituksen suositeltavia toimenpiteitä esimerkkien avulla	Satu Reisko, DigiFinland
13.30 – 13.45	Tauko	
13.45 – 14.15	Kaavoituksen suositeltavia toimenpiteitä esimerkkien avulla	Satu Reisko, DigiFinland
14.15 – 14.40	Miten kuntia tuetaan?	Jemina Suikki, ympäristöministeriö; Satu Reisko, DigiFinland
14.40 – 15.00	Vapaata keskustelua	

Kiitos!

ryhti@syke.fi
ryhti.syke.fi
ym.fi/ryhti

Tilaa uutiskirje: ym.fi/ryhti

Ympäristöministeriö | Aleksanterinkatu 7, Helsinki
PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Miten kuntia tuetaan

29.11.2023, Mikä muuttuu kaavoituksessa ja luvituksessa

Jemina Suikki ympäristöministeriö

Satu Reisko, DigiFinland Oy

RYHTI Rakennetun
ympäristön
tieto

Rakennetun ympäristön tiedonhallinnan uudistamisen rahoitus

- Ensimmäinen hakukierros suunnattiin kumppanitestaukseen ja yhteiskehittämiseen.
 - Avustusta oli jaossa 2,88 M€. Avustettujen toimenpiteiden yhteissumma on 2,7M€
 - Avustusta voi käyttää:
 - järjestelmämuutokset ja -hankinnat, tietojen tietomallimuutokset sekä nykyisten ja uusien tietojen tuottaminen rakennetun ympäristön tietojärjestelmään
 - kunnan tai maakunnan liiton henkilöstöresursoinnit
 - Avustettavat kustannukset sidotaan lainsäädännön uusien velvoitteiden aiheuttamiin toimiin
 - Avustus täysimääräistä ja kertaluonteista
 - Yhteiskehittämisen tulokset ja tuotokset tulee olla maksutta muidenkin kuntien ja maakuntien liittojen käytettävissä

Avustuksen myöntämisen edellytykset

- Avustusta voi hakea ainoastaan kunnat ja maakuntien liitot
 - Avustusta voi hakea usea kunta ja maakunnan liitto yhdessä
- Avustuksen myöntöperusteena ovat toimenpiteiden välttämättömyys ja tarkoituksenmukaisuus, yhteentoimivuus ja digiturva, joiden tulee ilmetä hakijoiden laatimasta toteuttamissuunnitelmasta
- Avustettavien toimenpiteiden tulee olla uusia (ei tavanomaisia järjestelmäpäivityksiä), eikä niihin ole voinut saada aiemmin muuta valtion avustusta
- Tehtävät toimenpiteet perustuvat rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain (431/2023), rakentamislain (751/2023) ja alueidenkäyttölain (132/1999) uusien digivelvoitteiden aiheuttamien välttämättömien muutosten toteuttamiseen.
- Toimenpiteiden tulee olla tarpeellisia ja välttämättömiä sekä tähdätä rakennetun ympäristön tietojärjestelmän käyttöönottoon
- Lisäksi hakijan on täytettävä valtionavustuslain 7 §:ssä määritellyt yleiset edellytykset valtionavustuksen myöntämiseksi

Tuotosten jakaminen ja valtakunnalliset siirtymämallit

- Ensimmäisillä avustuskiirroksilla avustetaan toimenpiteitä, jotka edistävät teknistä valmiutta kuntien käyttämissä järjestelmissä ja ohjelmistoissa.
 - Kunnat ja maakuntien liitot ohjaavat toimenpiteitä yhteiskehittämisessä
 - Tuotokset jaettava, kun kunnat ja maakuntien liitot siirtyvät käyttämään rakennetun ympäristön tietojärjestelmää
 - Tavoitteena, että kumppanitestaukseen osallistuvat kunnat ja maakuntien liitot tuottavat ja toimittavat uudistuvan lainsäädännön mukaisesti tietoa rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.
- Kumppanitestauksen aikana kerätään tietoa ja kokemuksia kunnista ja maakuntien liitoista, jotta voidaan luoda valtakunnallista siirtymää varten polkuja muille kunnille. Täydentää Ryhti Muutostuen kuntakohtaisia toimenpideohjelmia.
- Toimeenpano tapahtuu kunnissa ja maakuntien liitoissa. Ryhti-hanke tukee.

Tulevat hakukierrokset

- Valtion talousarvioehdotuksessa vuodelle 2024 on esitetty määrärahaa 3,7M€ kuntien ja maakuntien liittojen tiedonhallinnan uudistamiseen.
- Ympäristöministeriö avaa seuraavan avustushaun määrärahan varmistuessa. Avustushaku kohdentuu samoihin toimenpideluokkiin, kun ensimmäinen kierros.
- Keskiössä edelleen yhteiskehittäminen ja käyttöönotto.
- Hakuohjeet ja kriteerit arvioidaan uudelleen seuraavaa kierrosta varten.
- Avustusta voi edelleen hakea vain kunnat ja maakuntien liitot.

Kiitos!

ryhti@syke.fi
ryhti.syke.fi
ym.fi/ryhti

Tilaa uutiskirje: ym.fi/ryhti

Ympäristöministeriö | Aleksanterinkatu 7, Helsinki
PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Loppukeskustelu